

2. 156, 21. 183, 8. 216, 14. 17. 2, 32, 14. 33, 13. 174, 19. — b) = त्रयु Zinn RĀGAN. im ÇKDr. — 2) f. ई die Colocynthengurke und andere Gurkenarten, = महेन्द्रवारुणी, कर्कटी, पीतपुष्पा H. 1189. RĀGAN. im ÇKDr. NIGH. PR. मूलं त्रयुसीभवम् Suçr. 2, 481, 12.

त्रप्र n. v. l. für वप्र Blei Colebr. und Lois. zu AK. 2, 9, 106.

त्रप्स्य n. saure Molken AK. 2, 9, 51. Nach ÇKDr. ist त्रप्स्य die eigentliche Lesart und त्रप्स्य nur eine von BĀR. aus dem VIDJAVINODA mitgetheilte Variante; AK. von Pūṇa liest त्रप्सम्, der Schol. kennt noch त्रप्स m. und त्रप्स्य n.

त्रयं (von त्रि) 1) adj. f. ई dreifach, dreigetheilt, dreierlei P. 5, 2, 43. Vop. 7, 47. विद्वा ते ऋषे त्रेधा त्रयाणि विद्वा ते धाम विभृता पुरुत्रा RV. 10, 43, 2. Nir. 9, 28. AV. 4, 11, 2. त्रयीमूर्तिम् TBr. 1, 4, 9, 2. त्रया देवा एकादश त्रयस्त्रिंशः VS. 20, 11. ÇAT. Br. 12, 8, 2, 29. एते वै त्रया देवा यदसवो रुद्रा द्वादशित्याः 1, 3, 4, 12. पितरः 14, 1, 3, 24. प्रजापत्याः 8, 2, 1. त्रयं वाचा इयम् 6, 5, 3, 4. 9, 1, 2, 22. 13, 2, 10, 3. त्रयं यदा विन्दते ब्रह्ममेतत् ÇVETĀÇV. Up. 1, 9. व्याकृति BĀG. P. 6, 18, 1. त्रयं ब्रह्म — ऋग्यजुःसामलक्षणम् M. 1, 23. त्रयी विद्या die dreifache Wissenschaft ist ursprünglich das Wissen des heiligen Wortes in seiner dreifachen Gestalt als Lied, Opferspruch und Gesang; daraus entsteht in der Folge die Bedeutung das Wissen der 3 Veda, welche jene dreifache Form darstellen. त्रयी वै विद्या ऋचो यज्ञेषु सामानि ÇAT. Br. 4, 6, 2, 1. 6, 3, 1, 10. 10, 4, 2, 21. 11, 5, 4, 18. स प्रजापतिर्यज्ञमतनुत तमाकर्त्तेनायज्ञत स ऋचैव हौत्रमकरोद्यजुषाध्वयं सामोद्गीर्ष्ये यदेतत्त्रयै विद्ययै ऋक्तेन ब्रह्मत्वमकरोत् AIT. Br. 3, 32. KĀND. Up. 1, 1, 9. M. 7, 43. MBh. 1, 4032. 3, 13725. BĀG. P. 5, 20, 4. त्रयी f. (mit Ergänzung von विद्या) die dreitheilige Wissenschaft, die drei Veda AK. 1, 1, 5, 4. TRIK. 3, 3, 312. H. 249. an. 2, 363. MED. j. 26. M. 4, 125. 11, 265. JĀÉN. 1, 310. MBh. 1, 4034. 2, 231. 3, 11295. 12, 567. HARIV. 11322. R. GORR. 1, 4, 6 (vom Folgenden zu trennen). MĀLAV. 13. BĀG. P. 1, 4, 23. 3, 1, 33. 12, 44. 4, 24, 38. PRAB. 30, 14. 15. 86, 13. DHŪRTAS. 96, 10. त्रयीधर्म AK. 1, 1, 5, 3. MBh. 3, 11296. 17361. BĀG. 9, 21. MĀRK. P. 21, 74. — 2) f. त्रयी a) Dreizahl TRIK. H. an. MED. शतं 300 dreihundert RĀGĀ-TAR. 3, 143. — b) die drei Veda; s. u. 1. — c) eine Frau, deren Mann und Kinder am Leben sind (die Dreifache) VIÇVA im ÇKDr. — d) = सुमति VIÇVA; intellect, understanding WILS. — e) N. einer Pflanze, = सोमराजिन् ÇABDAK. im ÇKDr. — 3) n. Dreizahl, त्रयः MED. एतत्त्रयम् diese drei KĀND. Up. 3, 17, 6. KĀTHOP. 1, 18. M. 4, 136. 7, 215. 12, 105. MBh. 3, 14770. RAGH. 3, 16. BĀG. P. 6, 16, 36. AK. 1, 1, 2, 10. 2, 8, 2, 20. 77. 9, 85. लोकत्रयम् BĀG. 11, 20. 43. जगत्त्रय VID. 17. SĪH. D. 38, 10. भुवनं ÇĀK. 186. वेदं M. 2, 76. मासं HIT. 35, 8. VARĀH. BRH. S. 43, 57. AK. 2, 7, 19. H. 61. MED.

त्रयःपञ्चाशत् (त्रयस् + ष) f. dreiundfünfzig P. 6, 3, 49. 2, 35. ÇAT. Br. 12, 3, 5, 2. Nach dem Sch. zu P. 6, 2, 35 sollte man wenigstens für die klass. Sprache त्रयैःपं vermuthen. — Vgl. त्रिपञ्चाशत्.

त्रययौय्य (von त्रि) adj. so v. a. त्रातय्य nach SĀL.: रणवः पुरीवः जूर्यः सूनुर्यः त्रययौय्यः RV. 6, 2, 7. Auffallend ist die Kürze des ersten Vocals. त्रयश्चत्वारिंशं (vom folg.) adj. f. ई der 45ste MBh. 1—3 in den Unterschrr. der Adhĵaja.

त्रयश्चत्वारिंशत् (त्रयस् + च) f. dreiundvierzig P. 6, 3, 49. 2, 35. Nach

dem Schol. wohl त्रयैश्च. — Vgl. त्रिचत्वारिंशत्.

त्रयैःषष्टि (त्रयस् + ष) f. dreiundsechzig P. 6, 3, 49. 2, 35. Nach dem Schol. viell. त्रयैःषष्टि. — Vgl. त्रिषष्टि.

त्रयस् (nom. pl. m. von त्रि) in comp. mit einer folgenden Zehnzahl (mit Ausnahme von अशीति; vor चत्वारिंशत् u. s. w. kann auch त्रि stehen) P. 6, 3, 48. 49.

त्रयस्त्रिंशं (von त्रयस्त्रिंशत्) adj. f. ई 1) der dreiunddreißigste: प्रकृ ÇAT. Br. 12, 8, 2, 29. 2, 4, 14. 8, 4, 3, 19. 4, 5, 2, 2. इन्द्रश्चैव प्रजापतिश्च त्रयस्त्रिंशौ so v. a. der 32ste und der 33ste 11, 6, 3, 5. द्यावापृथिवी त्रयस्त्रिंशैः 4, 5, 2, 2. MBh. und R. in den Unterschrr. der Adhĵaja. — 2) mit 33 verbunden: त्रयस्त्रिंशं शतम् 133 ÇAT. Br. 13, 5, 4, 12. त्रयस्त्रिंशः षट्कृत्स्नाणि 6033 16. — 3) aus 33 bestehend, 33 zählend: स्तोम VS. 10, 14. 13, 58. 14, 23. TBr. 2, 2, 4, 6. ÇAT. Br. 9, 3, 3, 3 u. s. w. MAITR. Up. in Ind. St. 1, 279, 1. Häufig wie die übrigen Benennungen der Stoma nach Zahlen mit Weglassung von स्तोम VS. 21, 18. AV. 8, 9, 20. PAÑĀV. Br. 23, 2. — देवाः VS. 20, 11. bei den Buddhisten BURN. Lot. de la b. l. 219. 249. 279. Intr. 202. 604. fg.; vgl. त्रयस्त्रिंशत्. त्रयस्त्रिंशत्स्वः स्वरानशानाः AV. 19, 56, 3. ÇAT. Br. 12, 8, 2, 29. ÇĀÑKH. ÇR. 4, 10, 3. — 4) mit dem 33 theiligen Stoma gefeiert, denselben enthaltend u. s. w. VS. 29, 60. नवममरुः ÇAT. Br. 13, 7, 4, 11. तृतीयसवन ÇĀÑKH. ÇR. 16, 23, 12. उक्थ्यौ KĀTJ. ÇR. 24, 2, 11. 22, 6, 26.

त्रयस्त्रिंशत् (त्रयस् + त्रिंशत्) f. dreiunddreißig P. 6, 3, 49. 2, 35 (nach dem Schol. viell. त्रयैः). VS. 14, 31. AV. 6, 139, 1. 11, 5, 2. 19, 37, 1. देवाः 10, 7, 13. 23. 27. 12, 3, 16. 19, 27, 10. त्रयस्त्रिंशतो वै स देवानां पाप्मनो ऽपाकन् AIT. Br. 6, 2. अष्टौ वसवः । एकादश रुद्रा द्वादशादित्या इमे एव द्यावापृथिवी त्रयस्त्रिंशैः त्रयस्त्रिंशद्देवाः प्रजापतिश्चतुस्त्रिंशः ÇAT. Br. 4, 5, 2, 2. कतमे ते त्रयस्त्रिंशदित्यष्टौ वसव एकादश रुद्रा द्वादशादित्यास्त एकात्रिंशदिन्द्रश्चैव प्रजापतिश्च त्रयस्त्रिंशविति 11, 6, 3, 5. वषट्कारं st. इन्द्र ved. Cit. in VP. 123, N. 27. MBh. 1, 2601 (त्रयस्त्रिंशत् इत्येते देवाः). 3. 171. 14019. 4, 1767. 13, 7102. R. 1, 41, 5. 2, 11, 12. अदिर्जिनयामास त्रयस्त्रिंशत् (acc.!) शुभान्मुरान् । द्वादशान्श्च वसुंश्चैव रुद्राश्चैवाश्विनावपि ॥ 3, 20, 15. bei den Buddhisten LALIT. 58 u. s. w. WASSILJEW 7. 158. 198. 33 Töchter des Praĵāpati TS. 2, 3, 5, 1. — ÇAT. Br. 3, 5, 1, 8. 4, 5, 8, 1 u. s. w. du. LĀTJ. 4, 1, 3. pl. 8, 6, 27. °शदन्तर AIT. Br. 1, 10. ÇAT. Br. 3, 5, 1, 8. 10, 5, 4, 8. °शदन्तर KĀTJ. ÇR. 24, 2, 24. ÇĀÑKH. ÇR. 13, 17, 1. प्रजापतेः त्रयस्त्रिंशत्समितम् N. eines Sāman Ind. St. 3, 224.

त्रयस्त्रिंशति (त्रयस् + त्रिं) f. eine Zahl von dreiunddreißig: °शत्या (अभिष्टुयात्) AIT. Br. 6, 2.

त्रयस्त्रिंशपति (त्र + पति) m. der Fürst der 33 Götter, Bein. Indra's H. Ç. 30.

त्रयस्त्रिंशस्तोम (त्र + स्तोम) adj. den Trajastriṃça-Stoma enthaltend u. s. w. ÇAT. Br. 13, 5, 4, 16. ÇĀÑKH. ÇR. 10, 7, 1.

त्रयस्त्रिंशिन् (von त्रयस्त्रिंशत्) adj. 33 enthaltend: त्रयस्त्रिंशि नाम् सामं माध्वैर्दिने पर्वमाने भवति TBr. 1, 2, 3, 4.

त्रयैःसप्तति (त्रयस् + स) f. dreiundsiebenzig P. 6, 3, 49. 2, 35. Nach dem Schol. viell. त्रयैः. — Vgl. त्रिसप्तति.

त्रयी s. u. त्रय.

त्रयीतनु (त्रयी + तनु) m. Bein. der Sonne (die drei Veda zum Kör-